Dottorato di ricerca in *Scienze dell'Antichità e Archeologia*

Prova scritta : 1.9.2025

Busta 1 :
Tradurre e commentare uno dei seguenti passi

- Plut. *Th.* 36
- Hom. *Il.* 10.295-336
- Sall. *Iug.* 85, 1-12
- Lucan. 10.1-36

Tradurre e commentare il seguente passo:

Plut. *Thes.* 36 (ed. M. Manfredini, Milano Fondazione Valla 1988)

36, 1. μετὰ δὲ τὰ Μηδικὰ Φαίδωνος ἄρχοντος μαντευομέ- *b*
νοις τοῖς Ἀθηναίοις ἀνεῖλεν ἡ Πυθία τὰ Θησέως ἀναλαβεῖν
ὀστᾶ καὶ θεμένους ἐντίμως παρ' αὑτοῖς φυλάττειν. ἦν δὲ καὶ
λαβεῖν ἀπορία καὶ γνῶναι τὸν τάφον ἀμειξίᾳ καὶ χαλεπότητι
5 τῶν ἐνοικούντων Δολόπων. 2. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κίμων ἑλὼν
τὴν νῆσον, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται, καὶ φιλοτιμούμε-
νος ἐξανευρεῖν, ἀετοῦ τινα τόπον βουνοειδῆ κόπτοντος ὥς φασι
τῷ στόματι καὶ διαστέλλοντος τοῖς ὄνυξι θείᾳ τινὶ τύχῃ, συμ-
φρονήσας ἀνέσκαψεν. εὑρέθη δὲ θήκη τε μεγάλου σώματος
10 αἰχμή τε παρακειμένη χαλκῆ καὶ ξίφος. 3. κομισθέντων δὲ
τούτων ὑπὸ Κίμωνος ἐπὶ τῆς τριήρους, ἡσθέντες οἱ Ἀθηναῖοι *c*
πομπαῖς τε λαμπραῖς ἐδέξαντο καὶ θυσίαις ὥσπερ αὐτὸν ἐπανερ-
χόμενον εἰς τὸ ἄστυ. 4. καὶ κεῖται μὲν ἐν μέσῃ τῇ πόλει παρὰ
τὸ νῦν γυμνάσιον, ἔστι δὲ φύξιμον οἰκέταις καὶ πᾶσι τοῖς ταπει- 35Z
15 νοτέροις καὶ δεδιόσι κρείττονας, ὡς καὶ τοῦ Θησέως προστατι-
κοῦ τινος καὶ βοηθητικοῦ γενομένου καὶ προσδεχομένου φιλαν-
θρώπως τὰς τῶν ταπεινοτέρων δεήσεις. θυσίαν δὲ ποιοῦσιν
αὐτῷ τὴν μεγίστην ὀγδόῃ Πυανεψιῶνος, ἐν ᾗ μετὰ τῶν ἠιθέων
ἐκ Κρήτης ἐπανῆλθεν. 5. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις ὀγ-
20 δόαις τιμῶσιν αὐτόν, ἢ διὰ τὸ πρῶτον ἐκ Τροιζῆνος ἀφικέσθαι
τῇ ὀγδόῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος, ὡς ἱστόρηκε Διόδωρος ὁ περιη- *d*
γητής, ἢ νομίζοντες ἑτέρου μᾶλλον ἐκείνῳ προσήκειν τὸν ἀριθ-

μὸν τοῦτον ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι λεγομένῳ· 6. καὶ γὰρ
Ποσειδῶνα ταῖς ὀγδόαις τιμῶσιν· ἡ γὰρ ὀγδοὰς κύβος ἀπ' ἀρ-
25 τίου πρῶτος οὖσα καὶ τοῦ πρώτου τετραγώνου διπλασία τὸ μό-
νιμον καὶ δυσκίνητον οἰκεῖον ἔχει τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, ὃν
Ἀσφάλιον καὶ Γαιήοχον προσονομάζομεν.

36, 1. Φαίδωνος : Ἀνεφίωνος Bentley 2. τοῖς om. V 4. ἀμιξία codd.: em. Li. 5. Δολόπων : βαρβάρων I | καὶ del. Br., tuetur Rei. 7. ἀνεξευρεῖν RK 8. τῷ : τὸ UK 9. δὲ : τε RK | τε om. RK 13. μέσει D 14. δὲ om. I | φύξιον codd. : em. Sint.[1] 15-6. προστακτικοῦ K 16. βοηθικοῦ URK 17. δὲ : τε V 19. ἄλλαις om. M[1] 21. διώδωρος U 21-2. περιγητής D

27. Ἀσφάλειον Cob.[1-2] | προσομάζομεν I | in fine Vitae στίχων βῶη (βῶιε c) συνάμφω ῥωμύλω UADcd

Tradurre e commentare il seguente passo:

Hom. *Il.* X 295-336 (ed. M. West, Leipzig 1998)

σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἤνιν εὐρυμέτωπον,
ἀδμήτην, ἣν οὔ πω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ·
τήν τοι ἐγὼ ῥέξω, χρυσὸν κέρασιν περιχεύας."
ὣς ἔφαν εὐχόμενοι, τῶν δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
οἳ δ' ἐπεὶ ἠρήσαντο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
βάν ῥ' ἴμεν ὥς τε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν
ἂμ φόνον, ἂν νέκυας, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.
οὐδὲ μὲν οὐδὲ Τρῶας ἀγήνορας εἴασεν Ἕκτωρ
εὕδειν, ἀλλ' ἄμυδις κικλήσκετο πάντας ἀρίστους,
ὅσσοι ἔσαν Τρώων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες.
τοὺς ὅ γε συγκαλέσας πυκινὴν ἠρτύνετο βουλήν·
"τίς κέν μοι τόδε ἔργον ὑποσχόμενος τελέσειεν
δώρῳι ἔπι μεγάλῳι; μισθὸς δέ οἱ ἄρκιος ἔσται·
δώσω γὰρ δίφρον τε δύω τ' ἐριαύχενας ἵππους,
οἵ κεν ἄριστοι ἔωσι θοῆις ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν,
ὅς τίς κε τλαίη—οἵ τ' αὐτῶι κῦδος ἄροιτο—
νηῶν ὠκυπόρων σχεδὸν ἐλθέμεν ἔκ τε πυθέσθαι,
ἠὲ φυλάσσονται νῆες θοαί, ὡς τὸ πάρος περ,
ἦ ἤδη χείρεσσιν ὕφ' ἡμετέρηισι δαμέντες
φύξιν βουλεύουσι μετὰ σφίσιν, οὐδ' ἐθέλουσιν
νύκτα φυλασσέμεναι, καμάτωι ἀδηκότες αἰνῶι."
ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆι.
ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δόλων, Εὐμήδεος υἱός

292b–3 Porph. Hom. 57.3 Sod.; (εὐρυμ.) H. ε 7148; 293 ApS 9.20; Eudoc. 212, 249; (ἀδμ.) H. (Cyr.) α 1153, [3198]; EtG α 78 294 w5; 294b sch Aeschin. 3.164 297 (βάν ῥ' ἴμεν) sch K 350a 298 Porph. Il. 271.5 Schr.; 298a Hdn ad Θ 441b; EtG α 614, cf. 755; (ἂμ φ.) H. α 4147; 298b Arn ad X 190a², Ψ 806ab; sch O 1b; sch Soph. Tr. 50; sch Eur. Or. 103, 462, Pho. 350, 1286; Epm. δ 68 299 sch Heph. 319.10 300 (ἀλλ'–) sch K 447b 302 Eudoc. 466, 1435 303 w5 304a Lib. Ep. 1370 (xi.417.14 F.); 304b EtG α 1191 305 (ἐρι. ἵππ.) sch Pind. Ol. 1.9b; (ἐρι.) ApS 76.7; Poll. 2.135; H. ε 5800 306a resp. sch K 323a 307 Eudoc. 499, 1573 308 al. (ὠκυπ.) H. ω 140 311 (φύξιν) ApS 165.27; H. φ 1016

cf. A.R. 3.1) 1170 t Ω.–cf. χ 233^{vl}; Wack. Unt. 169 sq.; Chantr. I 474 sq. με φύλασσε Ar 425 1170 t Ω: πόρε κῦδος Zen 292 ἤνιν Tyr W, ἤνιν E, alterutrum B^a: ἠνίν Ptol 1170 Z Ω*.–cf. Wack. KS 1171 293 ἣν tt^a Ω*: τὴν 1170 Porph. FT 294 περιχεύας 425 w5 t Z Ω*: -χεύσας T R G 299 εἴασεν 425 t Ω: εἴασ' r 300 ἄμυδις E T R G κικλήισκετο A 302 ἠρτύνετο 425 τ^a Ω*: ἀρτ- ApS W 304 ἔπι Barnes: ἐπὶ Ω 305 δίφρόν A B^a C E W^2 306 οἵ κεν ἄριστοι ἔωσι κτλ. Ar^{ab} 425 t A^m (cf. I 140): οἵ κεν ἀριστεύωσι κτλ. Ω (-εύουσι R, -εύσωσι G^c) (cf. δ 652, Λ 409): αὐτούς, οἳ φορέουσιν ἀμύμονα Πηλείωνα Zen (cf. 323, B 770): item Arph sed καλούς, οἳ κτλ. 307 κε [425] M: κεν t Ω οἳ Hdn Ω*: οἵ A D R^a 308 ἐλθέμεν 425 Ω*: -εἶν D G 310 ἦ' dedi, ἦ Bekker: ἢ Ω, ἠ' Fick ὕφ' van Leeuwen: ὑφ' Ω 312 ἀδηκότες B^c E, αδ- A

κήρυκος θείοιο, πολύχρυσος πολύχαλκος,
ὃς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακός, ἀλλὰ ποδώκης·
αὐτὰρ ὃ μοῦνος ἔην μετὰ πέντε κασιγνήτῃσιν.
ὅς ῥα τότε Τρωσίν τε καὶ Ἕκτορι μῦθον ἔειπεν·
"Ἕκτορ, ἔμ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
νηῶν ὠκυπόρων σχεδὸν ἐλθέμεν ἔκ τε πυθέσθαι·
ἀλλ' ἄγε μοι τὸ σκῆπτρον ἀνάσχεο καί μοι ὄμοσσον,
ἦ μὲν τοὺς ἵππους τε καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῶι
δωσέμεν, οἳ φορέουσιν ἀμύμονα Πηλείωνα.
σοὶ δ' ἐγὼ οὐχ ἅλιος σκοπὸς ἔσσομαι οὐδ' ἀπὸ δόξης·
τόφρα γὰρ ἐς στρατὸν εἶμι διαμπερές, ὄφρ' ἂν ἵκωμαι
νῆ' Ἀγαμεμνονέην, ὅθι που μέλλουσιν ἄριστοι
βουλὰς βουλεύειν, ἢ φευγέμεν ἦε μάχεσθαι."
ὣς φάθ', ὃ δ' ἐν χερσὶ σκῆπτρον λάβε καί οἱ ὄμοσσεν·
"ἴστω νῦν Ζεὺς αὐτός, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης·
μὴ μὲν τοῖς ἵπποισιν ἀνὴρ ἐποχήσεται ἄλλος
Τρώων, ἀλλὰ σέ φημι διαμπερὲς ἀγλαΐεσθαι."
ὣς φάτο, καί ῥ' ἐπίορκον ἐπώμοσε, τὸν δ' ὀρόθυνεν.
αὐτίκα δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἐβάλλετο καμπύλα τόξα,
ἔσσατο δ' ἔκτοσθεν ῥινὸν πολιοῖο λύκοιο,
κρατὶ δ' ἔπι κτιδέην κυνέην, ἕλε δ' ὀξὺν ἄκοντα.
βῆ δ' ἰέναι ποτὶ νῆας ἀπὸ στρατοῦ· ~~οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν~~

315b Arn ad K 447a 316 Hdn ad B 764; sch Pind. Nem. 2.32a; Eudoc. 1479; Choer. in Ps. 133.18; (–κακός) Arist. Poet. 1461a12; (ποδ.) H. π 2686 322 (–ἄρμ.) Hdn ad A 77–8a^1 324 ApS 60.15; w40; Eudoc. 45; (–ἔσσ.) ApS 142.32; H. (Cyr.) σ 1098; (σκ.) Apio 100.11; (ἀπὸ δ.) ApS 40.15; H. α 6312; Phot. Lex. α 2485; (δόξ.) H. δ 2201 325–6a Plut. Mor. 29e; 325a sch K 324b^1, 375a, 443a; (ὄφρ'–)–326a sch K 358b 330 (–ἀνήρ) sch T 261a 331 (ἀγλ.) H. (Cyr.) α 593 332 (–ὤμοσε) Aristot. fr. 148 334 (–πολ.) Epm. ε 171; (–ῥ.) ib. ρ 12; 334a Hdn ad Δ 3a; (ἔκτ.–) EtG^{AB} s.v. πολιοί; (πολ.) H. π 2781; Epm. π 128 335 (–κυν.) ApS 105.19; 335a sch Nic. Th. 195; (κτιδ.) ApS 104.26; H. κ 4314; (κυν.) id. κ 4569; Phot. Lex. s.v.

316 ὃς 425 607 tt* Ω: καὶ sch-Pind. δή τοι vel δ' ἤτοι 425 607 tt* Ω: ῥ' ἤτοι Aristot. 317 κασιγνήτῃσιν Ar Z Ω: -τοισι Zen 318 μῦθον ἔειπεν Ω*: εἶπε παρα–στάς G (cf. Z 75) 321 ἀνάσχεο Ar^{ab} ("διὰ τοῦ σ") Ω: etiam alt. lect. nov. Did, -σχες puto potius quam -σχευ 322 ἦ μὲν Z Ω*: ἡμὲν (Hdn) A D E T R 323 ἀμύμονα Ω*: ποδώκεα A^m R.–cf. ad Π 281 324 σοὶ δ' 425^a 608 tt* Ω: σος δ' 425^c: οὐδ' ApS ἄπο C E R W^c 327 ἦε Bekker: ἠὲ Ω 328 χερσὶ 425 Ω: χειρὶ van Leeuwen cl. Ψ 568^{vl}, cf. et β 37^{vl} 331 ἀγλαΐεσθαι Wack. KS 829, cf. Praef. III 10: -ϊεῖσθαι 425 695 t Z Ω 332 ἐπιόρκον Z, ἐπεὶ ὅρκον B^m T, ἐπὶ ὅρκον O ἐπώμοσε Ar^{ab} 425^a A C^m T^a: ἀπ- (nov. Did) 425^c Z Ω^a (vv.ll. similes o 437, σ 58): ὤμοσε t 334 πολιοῖο Arph 425 1173 tt* Z Ω: πελ-sch^D EtG Epm.(π)^m R^a 335 ἔπι Ptol rr: ἐπὶ vel ἐπ(ι) Hdn Ω ἐπὶ κτιδέην (cf. 458) Ar 425 tt Z Ω*: ἐπ' ἰκτ- (deprec. Ar) H M O^c 336 ποτὶ A^m D *b* W G^c: προτὶ 425 A^m F T G^c: πρὸ

LIBER DECIMVS

VT primum terras Pompei colla secutus
attigit et diras calcauit Caesar harenas,
pugnauit fortuna ducis fatumque nocentis
Aegypti, regnum Lagi Romana sub arma
iret, an eriperet mundo Memphiticus ensis
uictoris uictique caput. tua profuit umbra,
Magne, tui socerum rapuere a sanguine manes,
ne populus post te Nilum Romanus amaret.
inde Paraetoniam fertur securus in urbem
pignore tam saeui sceleris sua signa secutam.
sed fremitu uolgi fasces et iura querentis
inferri Romana suis discordia sensit
pectora et ancipites animos, Magnumque perisse
non sibi. tum uoltu semper celante pauorem

intrepidus superum sedes et templa uetusti
numinis antiquas Macetum testantia uires
circumit, et nulla captus dulcedine rerum,
non auro cultuque deum, non moenibus urbis,
effossum tumulis cupide descendit in antrum.
illic Pellaei proles uaesana Philippi,
felix praedo, iacet, terrarum uindice fato
raptus : sacratis totum spargenda per orbem
membra uiri posuere adytis ; fortuna pepercit
manibus, et regni durauit ad ultima fatum.
nam sibi libertas umquam si redderet orbem
ludibrio seruatus erat, non utile mundo
editus exemplum, terras tot posse sub uno
esse uiro. Macetum fines latebrasque suorum
deseruit uictasque patri despexit Athenas,
perque Asiae populos fatis urguentibus actus
humana cum strage ruit gladiumque per omnis
exegit gentes, ignotos miscuit amnes
Persarum Euphraten, Indorum sanguine Gangen,
terrarum fatale malum fulmenque quod omnis
percuteret pariter populos et sidus iniquum
gentibus. Oceano classes inferre parabat
exteriore mari. non illi flamma nec undae
nec sterilis Libye nec Syrticus obstitit Hammon,
isset in occasus mundi deuexa secutus
ambissetque polos Nilumque a fonte bibisset :
occurrit suprema dies, naturaque solum
hunc potuit finem uaesano ponere regi ;

2 calcauit caesar Ω, caesar calcauit V, idemque 236 *phoebus declinet*, qui numerorum modulus triginta uersibus praeoptatur, nisi quod G in V 237, Z in X 9 dissentit. sed postponitur disyllabum etiam I 685, II 609, IV 366, VI 482, 654, VII 430, IX 76 ; idque omnibus nouem exemplis substantiuum est 8 habet Z^2 et ante 7 Par. 7900^A saec. X, om. Ω neque interpretantur ca ne . . . amaret Par., nec . . . habebit Z^2: fortasse scriptum fuerat per haplographiam *romaret*. quamquam satis rectum erat *nec . . . amabit*, sententia non multum ab ea quae infra exponetur diuersa uersum et loco aptum et Lucano dignum quique cur ab alio additus sit causa nulla appareat, cum Guietus aliique damnassent, expl. Bentleius praeeunte ut uidetur Doruillio : 'manes Pompei eripuerunt a caede Caesarem ; non eius cura et causa, sed Aegyptiorum odio et ultione, ne ob Caesaris occisi beneficium populus Romanus amaret Nilum, Pompei caedem condonaret. Pothinus infra 387 *iugulus mihi Caesaris haustus | hoc praestare potest, Pompei caede nocentes | ut populus Romanus amet.*' excidisse potest post *manes* ob similia *-manus* et *-maret*. *post te* occisum, ut VII 693 *post te* fugatum : uide ad V 473 adnotata. ceterum non reticebo cod. hunc Par. inter eos esse qui uersum IV 251 supponunt, Z^2 et IX 494 et alios subditiuos infulsisse 9 *Paraetoniam urbem*, Aegypti caput Alexandream, ut *Ausonia urbe* pro Roma VII 33. nam *Paraetonias urbes* pro Aegyptiis Martialis posuit X 26 1 10 secutam Ωc, -us ZG. expl. Grotius 14 pauorem MPU, -es Z, timorem GV 16 numinis Ω, nominis P fortasse recte : certe nec Isis nec ullus certus deus significatur, nec possessionis genetiuus est uerum qualitatis, dicunturque templa uetusta maiestate praedita 19 tumulis Ω, -li C et Maduigius. *tumulis*, ad sepulturam : ita teste Burmanno Guietus 21 dist. Omnibonus 23–26 expl. a 23 pepercit ZGV et ex corr. U, peregit MP 25 *sibi*, orbi, non libertati : recte Burmannus 29 despexit Ω, di- ZMC 32 33 Euphraten et Gangen, amnes Macedonibus tum primum uisos, hunc Indorum sanguine, illum Persarum miscuit 37 *exteriore*, ultra Asiam 39 tellurem circumnauigando ab oriente usque ad occasum peruenisset occasus Ω, -um ZU 40 utroque polo ulterius progressus esset

Sall. Iug. 85, 1-12 (ed. L.D. Reynolds, Oxonii 1991)

Sed ea res frustra sperata: tanta lubido cum Mario eundi plerosque inuaserat. Sese quisque praeda locupletem fore, uictorem domum rediturum, alia huiusce modi animis trahebant, et eos non paulum oratione sua Marius adrexerat. Nam postquam omnibus quae postulauerat decretis milites scribere uolt, hortandi causa simul et nobilitatem, uti consueuerat, exagitandi contionem populi aduocauit. Deinde hoc modo disseruit:

85 'Scio ego, Quirites, plerosque non isdem artibus imperium a uobis petere et, postquam adepti sunt, gerere: primo industrios supplicis modicos esse, dein per ignauiam et superbiam aetatem agere. Sed mihi contra ea uidetur; nam quo pluris est uniuorsa res publica quam consulatus aut praetura, eo maiore cura illam administrari quam haec peti debere. Neque me fallit quantum cum maxumo uostro beneficio negoti sustineam. Bellum parare simul et aerario parcere, cogere ad militiam eos quos nolis offendere, domi forisque omnia curare et ea agere inter inuidos occursantis factiosos opinione, Quirites, asperius est. Ad hoc, alii si deliquere, uetus nobilitas, maiorum fortia facta, cognatorum et adfinium opes, multae clientelae, omnia haec praesidio adsunt: mihi spes omnes in memet sitae, quas necesse est uirtute et innocentia tutari; nam alia infirma sunt. Et illud intellego, Quirites, omnium ora in me conuorsa esse, aequos bonosque fauere—quippe mea bene facta rei publicae procedunt—nobilitatem locum inuadundi quaerere. Quo mihi acrius adnitundum est uti neque uos capiamini et illi frustra sint. Ita ad hoc

6 milites *om.* B^1C, *del.* A^2 7 consuerat P^2AB^2N 11 supplicis A^1: -iis NH^1D^1F: -es *rell.* dein *VX*: dehinc *Y* 13 quo] quanto $VA^2C^2H^2$ 14 illa *V* 16 uestro beneficio *Vβ (cf. §26)*: beneficio uestro α*Y* sustineo *P* 17 et *om. V* 21 facta *om.* HD^1F^1 22 haec omnia *Don. Ter. Ph. 130* 23 uirtute] et uirtute *N*: ex uirtute γ 26 beneficia in rem publicam *V* praecedunt $A^2\beta H$ 28 ut *Aδ*

aetatis a pueritia fui uti omnis labores et pericula consueta habeam: quae ante uostra beneficia gratuito faciebam, ea uti accepta mercede deseram non est consilium, Quirites. Illis difficile est in potestatibus temperare qui per ambitionem sese probos simulauere: mihi, qui omnem aetatem in optumis artibus egi, bene facere iam ex consuetudine in naturam uortit.

'Bellum me gerere cum Iugurtha iussistis, quam rem nobilitas aegerrume tulit. Quaeso, reputate cum animis uostris num id mutare melius sit. Si quem ex illo globo nobilitatis ad hoc aut aliud tale negotium mittatis, hominem ueteris prosapiae ac multarum imaginum et nullius stipendi, scilicet ut in tanta re ignarus omnium trepidet, festinet, sumat aliquem ex populo monitorem offici sui. Ita plerumque euenit ut quem uos imperare iussistis, is sibi imperatorem alium quaerat. Atque ego scio, Quirites, qui postquam consules facti sunt et acta maiorum et Graecorum militaria praecepta legere coeperint: praeposteri homines, nam gerere quam fieri tempore posterius, re atque usu prius est. Conparate nunc, Quirites, cum illorum superbia me hominem nouom: quae illi audire aut legere solent, eorum partem uidi, alia egomet gessi; quae illi litteris, ea ego militando didici. Nunc uos existumate facta an dicta pluris sint. Contemnunt nouitatem meam, ego illorum ignauiam: mihi fortuna, illis probra obiectantur. Quamquam ego naturam unam et communem omnium existumo, sed fortissumum quemque generosissumum; ac si iam ex patribus Albini aut Bestiae quaeri

1 uti *VPβ*: ut *AY* et *VPA²β, Arus. vii. 460. 19*: *om.* A^1Y 2 haberem *Arus.* antea A^1NF 7 uerti *V*: uertitur *H*: uenit K^2 *in ras.* 10 mutare *VPβ*: -ari *AY* 12 ac] aut *β*: *om. V, Prisc. iii. 221. 19, 366. 1* et] ac *Prisc.* (*locis iam citatis accedit iii. 360. 2*) 13 trepide *Non. 396. 26* 14 sumet H^1DF 15 imperatorem *V* sibi VA^1Y: *om. Pβ, del.* A^2 16 atque *VXK²*: at *Y* 17 et¹ $VPA^2\beta$: *om.* A^1Y 21 aut *VA*: et *rell.* 22 alia] talia H^1DF^1 25 obiciuntur VP^2 27 generosum D^1F generos(issim)um esse $K^2\gamma$ 28 patribus] matre *V*

1. A partire da casi di studio documentati (massimo cinque titoli bibliografici), si rifletta sul ruolo delle metodologie analitiche applicate all'archeologia (come ad esempio GIS, telerilevamento, intelligenza artificiale, archeometria, bioarcheologia, ecc.) nel rinnovare le domande di ricerca e nell'offrire nuove prospettive interpretative.